

А/Р
14362
15.09

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Економіко-правовий факультет

Кафедра конституційного права та правосуддя

Д и п л о м н а р о б о т а

Освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (СД)

на тему: **“Незалежність суддів у сучасній судовій системі України”**

“The independence of judges in the modern judicial system of Ukraine”

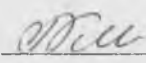
Виконала студентка денної форми навчання,
спеціальність 081, Право (Правознавство),
Мацюк Аліна Олександрівна

Науковий керівник: викладач
 Левенець А.В.

Рецензент: кандидат юридичних наук, доцент
Пілюк С.В.

Рекомендовано до захисту на
засіданні кафедри “15” 05 2017 р.,
протокол № 10

Завідуюча кафедрою

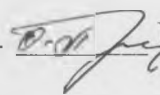
д.ю.н., проф. Корчевна Л.О.

Захищено на засіданні ЕК № 2

“176” 06 2017 р., протокол № 108

Оцінка добре / 13 / 25

Голова ЕК

д.ю.н., проф. Прієшкіна О.В.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУДДІВ В УКРАЇНІ	7
1.1. Суддя як носій державної влади: поняття та принципи статусу судді.	7
1.2. Порядок зайняття посади судді в Україні.	11
1.3. Права та обов'язки судді.	21
РОЗДІЛ II. ПРИНЦИП НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДДІВ ЯК ОДИН З НАЙГОЛОВНІШИХ ПРИНЦИПІВ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ.	31
2.1. Сутність принципу незалежності судді, основні етапи його розвитку.	31
2.2. Міжнародно-правові стандарти незалежності суддів.	41
2.3. Конституційно-правові гарантії незалежності суддів в Україні.	44
2.3.1. Недоторканність та незмінюваність суддів як основна гарантія їх незалежності.	48
2.3.2. Роль суддівського самоврядування в забезпеченні незалежності суддів.	52
2.3.3. Матеріально-фінансове та соціальне забезпечення судді як гарантія його незалежності.	57
РОЗДІЛ III. ОСОБЛИВОСТІ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ, ЗВІЛЬНЕННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ СУДДІВ В УКРАЇНІ ЯК ГАРАНТІЇ ЇХ НЕЗАЛЕЖНОСТІ.	62
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	77

ВСТУП.

Актуальність теми роботи. Створення демократичної держави повинно ґрунтуватися на незалежній судовій владі, яка забезпечує рівновагу між державними формуваннями та суспільством. Роль судової влади є настільки важливою для подальшого розвитку нашої держави, що лише протягом останніх 2015-2016 років були проведені численні зміни судовою владою та статусу суддів, які торкнулись не лише профільного законодавства, а й положень Конституції України, до якої відповідно були внесені зміни щодо правосуддя 2 червня 2016 року. Основною метою змін судовою владою визначено зміцнення однієї з базових цінностей демократичного суспільства - незалежності суддів. Цей принцип закріплений у багатьох міжнародно-правових та європейських актів як такий, без якого неможливе існування не лише самостійної судової гілки влади, але й правової держави взагалі. Незалежність суддів є невід'ємною складовою їхнього статусу. Вона є конституційним принципом організації та функціонування судів, а також професійної діяльності суддів, які при здійсненні правосуддя є самостійними, та підкоряються лише закону.

Попри таку увагу до принципу незалежності суддів в Україні, на жаль, практичний стан дотримання проголошеного принципу залишається незадовільним. Зокрема, фіксуються численні випадки тиску на суд, втручання в діяльність судових органів представників влади і громадських організацій, прояви неповаги до суду. Реальне забезпечення принципу незалежності суддів потребує створення ефективних гарантій її реалізації. Вказане свідчить про актуальність проблеми забезпечення незалежності суддів на сучасному етапі.

Варто зауважити, що аспекти незалежності суддів є життєво важливими не лише для України, а й для країн Європи. Підтвердженням тому є ухвалений Радою Європи 13 квітня 2016 року План дій ради Європи щодо посилення незалежності та неупередженості судової влади. Його метою є визначення способів спрямування й підтримки держав-членів з боку Ради

Європи на шляху здійснення заходів, необхідних для посилення незалежності та неупередженості судової влади. Цей план передбачає зобов'язання з боку Генерального секретаря і всієї Ради Європи надати першочергове значення співпраці з державами-членами щодо подальшого посилення незалежності та неупередженості судової влади в Європі.

Враховуючі євро інтеграційний курс розвитку нашої держави, а також наявність вказаних вище проблем діяльності судової влади, які в період політичної, економічної та соціальної нестабільності набувають особливої ваги та значення, обрана тема дипломної роботи є дуже актуальною та практично значущою.

Теоретичною базою роботи виступили праці наступних науковців: В.Ф.Бойка, В.Д. Бринцева, М.В. Василевич, О.Б. Горової, Ю.М.Грошевого, В.Т.Маляренка, О.В. Марцеляка, М.М.Михеєнка, Л.М., Шульгач Н.М., Прилуцький С.В., Н.В. Сибільова, О.М. Толочка, Д.М. Хачатуряна, Г.І. Чангулі, Н.М. Чепурнова та інших. Проте майже всі дослідження цього принципу були проведені до прийняття нового Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 р., що додатково зумовлює актуальність обраної теми.

Нормативну базу наукової роботи становить чинне законодавство України в галузі правосуддя, перш за все відповідні розділи Конституції України та профільний Закон «Про судоустрій та статус суддів». Особлива увага приділяється міжнародним нормативно-правовим актам в галузі незалежності суддів та судової влади.

Мета дослідження – виявити основні сутнісні характеристики принципу незалежності суддів в Україні в умовах чергового етапу судово-правової реформи, дослідити систему його гарантій та їх відповідність положенням міжнародного права, визначити тенденції їх подальшого розвитку.

Завдання дослідження обумовлені поставленою метою та полягають в наступному:

- розкрити сутність та зміст поняття незалежності судової влади, його

правову природу та охарактеризувати його системно-структурні зв'язки з іншими засадами статусу суддів;

- визначити роль та місце принципу незалежності в регулюванні статусу судді, обґрунтувати систему та зміст гарантій його забезпечення;
- дослідити поняття та роль недоторканності та незмінюваності як гарантій суддівської незалежності;
- розкрити сутність та значення матеріально-фінансових та соціальних гарантій незалежності судді;
- виявити особливості притягнення судді до юридичної, в першу чергу – дисциплінарної відповідальності, а також підстави для звільнення та припинення повноважень судді в контексті його незалежності;
- сформулювати науково обґрунтовані висновки і пропозиції, що стосуються вдосконалення чинного законодавства щодо забезпечення незалежності суддів в Україні.

Об'єктом дослідження виступають правовідносини, що виникають, змінюються і припиняються у процесі забезпечення незалежності суддів, а також норми чинного законодавства, що визначають організаційно-правові гарантії її забезпечення.

Предметом дослідження є незалежність суддів.

Методи дослідження. У межах дипломної роботи використовується комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження й пізнання, що застосовуються в сучасній правовій доктрині, які і становлять методологічне підґрунтя цієї наукової роботи. Загальний діалектичний метод задіяно у процесі наукового пізнання сутності принципу незалежності суддів та його елементів. Системно-структурний надав можливості проаналізувати зв'язок складників незалежності суддів із іншими принципами суддівського статусу, перш за все – недоторканністю, незмінюваністю, несумісністю діяльності, здійснити їх розмежування, дослідити систему гарантій реалізації досліджуваного принципу та шляхи їх удосконалення. Порівняльно-правовий метод дозволив простежити становлення незалежності суддів в

законодавстві, на практиці та в юридичній теорії України й зарубіжних держав. Формально-логічний обрано при класифікації елементів і гарантій самостійності судової влади, з'ясуванні й роз'ясненні положень чинного законодавства. Дотримання вимог правильної логічної побудови понять, суджень та умовиводів сприяло обґрунтованості достовірності зроблених висновків. Оперування всіма методами дослідження у взаємозв'язку забезпечило повноту й об'єктивність дослідження.

Структура роботи складається з трьох розділів та шести підрозділів, вступу, висновків та списку використаних джерел. В першому розділі нами розглядаються загальні питання визначення статусу судді, його прав та обов'язків, а також особливості обрання та призначення суддів на посаду як важливої передумови їх подальшої незалежності.

В другому розділі безпосередньо розглядаються питання сутності та значення принципу незалежності для розвитку демократичної, правової держави, складові елементи цього принципу, система гарантій незалежності суддів та її еволюція в ході численних судових реформ, а також наслідки для незалежності суддів конституційно-правової реформи правосуддя 2016 року.

В третьому розділі окремо досліджуються питання притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, підстави його звільнення та припинення повноважень суддів як найголовніші та найскладніші елементи в системі гарантування незалежності суддів.

ВИСНОВКИ

Демократичні цінності, відповідальність держави перед громадянином за свою діяльність, захист прав людини від свавілля бюрократичної машини — ці на, перший погляд, звичайні речі в реаліях сьогоденної України набули особливо важливого значення. Українське суспільство сподівається на економічний та суспільно-політичний розвиток держави, вимагає змін у багатьох сферах суспільного життя, прагне, щоб Україна стала європейською країною не за географічним розташуванням, а за рівнем життя населення та принципами діяльності органів державної влади.

Саме в контексті вищенаведених положень була обрана тема дипломної роботи, яка є не просто актуальною, вона є важливою, складною, своєчасною та практично значущою. В роботі досліджувались основні аспекти принципу незалежності суддів в Україні в умовах сучасного правового регулювання, гарантії забезпечення цієї незалежності та перспективи його подальшого вдосконалення.

Розгляд окреслених питань надає змогу дійти наступних висновків та рекомендацій:

1) суддею є громадянин України, який відповідає встановленим Конституцією та законом вимогам, призначається згідно закріпленої процедури на посаду судді, займає штатну суддівську посаду в одному з судів України і здійснює правосуддя на професійній основі.

2) Незалежність судді є найважливішою складовою його правового статусу, яка полягає в можливості судді самостійно здійснювати правосуддя, керуючись власними переконаннями та вимогами законодавства. Отже незалежність судді має обмежений характер, оскільки вона обмежена законом, процедурними рамками, в межах яких здійснюється судова влада.

3) Незалежність судді складається з двох аспектів: внутрішнього — незалежності судді від керівництва суду, інших колег, органів, які володіють повноваженнями притягувати суддів до дисциплінарної відповідальності, призначати на посади та ін.; та зовнішнього — незалежності судді від інших

органів державної влади та посадових осіб (особливо Глави держави та його адміністрації).

4) Поняття незалежності судді як основного принципу його діяльності слід відрізнити від гарантій цієї незалежності, які можна визначити як засоби та способи її забезпечення. До найголовніших гарантій незалежності судді належать:

- Недоторканність та імунітет судді;
- Незмінюваність посади;
- Несумісність діяльності судді;
- Визнання та гарантування суддівського самоврядування;
- Гідний рівень соціально-економічного та фінансового забезпечення суддів;
- Особливий порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності;
- Вичерпний перелік підстав для звільнення судді а також припинення його повноважень.

5) Майже кожна з названих гарантій зазнала істотних змін в ході конституційно-правової реформи щодо правосуддя 2016 року. Найбільш показовими досягненнями в контексті посилення принципу незалежності суддів можна вважати обмеження повноважень інших органів влади (Президента та ВРУ) щодо призначення, звільнення суддів, переведення їх на інші посади та надання згоди на притягнення до кримінальної відповідальності: всі перелічені повноваження перейшли до новоствореного органу – Вищої ради правосуддя, яка формується спільно представниками всіх гілок влади, проте більше половини її складу – 11 з 21 члена – представники суддівської спільноти, які обираються з'їздом суддів як Вищим органом суддівського самоврядування. Таким чином, можливість політичного тиску на судову владу значно зменшилась.

6) Зазнав змін і обсяг недоторканності судді в Україні: тепер без спеціальної згоди Вищої ради правосуддя суддя може бути затриманий на

місці злочину або одразу після його скоєння, окрім того – суддя не може бути притягнутий до відповідальності за винесені ним рішення, окрім скоєння ним злочину чи дисциплінарного проступку.

7) Принцип незмінюваності займаної посади також зазнав змін: за положеннями нового законодавства суддя призначається Президентом в межах подання Вищої ради правосуддя на безстроковій основі, тобто без будь-яких випробувальних термінів в п'ять років, як це мало місце до реформи.

8) Окрему увагу слід приділити підставам та процедурі притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, а також підставам його звільнення та припинення повноважень. Аналіз вітчизняного законодавства свідчить про яскраво виражений «контролюючо-каральний» характер цих питань, оскільки на відміну від багатьох європейських країн в яких законодавець дуже обережно підходить до підстав притягнення судді до відповідальності та його звільнення, визначаючи в якості таких досить обмежений перелік, в Україні їх кількість значно ширша, навіть ширша, ніж було передбачено законом 2016 року. Особливість вітчизняного законодавства є те, що підстави для відповідальності та звільнення судді не всі пов'язані з його професійною діяльністю: більшість мають морально-етичний характер та направлені на забезпечення його доброчесності, законності, боротьбі з корупцією та ін.

Наявність таких норм в законодавстві з одного боку є зрозумілим, враховуючи високі очікування суспільства та громадськості в кардинальній перебудові всіх органів влади та намагання законодавця максимально очистити судову владу від корупції та інших негативних явищ, але з іншого – положення профільного закону про статус суддів мають бути чіткими та вичерпними, формулювання в яких не можуть бути інтерпретовані по різному, оскільки це порушуватиме основні принципи незалежності судді.

9) І насамкінець слід відмітити, що не менш важливою гарантією незалежності суддів є достатній рівень їх матеріально-фінансового забезпечення. Закон встановив такий рівень достатньо високим: посадовий

оклад судді місцевого суду 30 – прожиткових мінімумів, апеляційного – 50, Верховного – 75. Однак перехідні положення Закону визначила поетапний зріст заробітної плати до 2020 року, що поки що не дає змогу говорити про реалізацію цієї гарантії.

Таким чином, аналіз наведених вище положень дає змогу говорити, що незважаючи на те, що новий закон про статус суддів містить окремі недоліки в забезпеченні принципу незалежності суддів, проте він є значним кроком вперед порівняно із минулим законом, за яким ризиків для цієї незалежності було закладено набагато більше.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева Л.Б. Практика применения ст.6 Европейской Конвенции о защите прав человека и основных свобод Европейским судом по правам человека.– М.: Издательство «Рудомино», 2000. – 158 с.
2. Алексеева Л.Б., Жуйков В.М., Лукашук И.Л. Международные нормы о правах человека и применение их судами Российской Федерации (практическое пособие).– М.: Права человека, 1996. – 432 с.
3. Аскеров С.С. Принцип незалежності і недоторканності суддів у кримінальному процесі України та Азербайджану (порівняльно-правове дослідження). - Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 - Київ, 2008. - 199 с.
4. Бойко В. Нова Конституція і судова влада // Право України. – 1997. – № 1. – С.14–18.
5. Бойков А.Д. Иммуни́тет судейский [Текст] // Прокурорская и следственная практика. — М., 1998. — № 4. — С.106.
6. Галайденко Т.В. До питання розмежування категорій «принцип незалежності суддів» та «гарантії його реалізації» [Текст] // Вісник Вищої Ради Юстиції. – 2010. - №3. – С.30-31.
7. Гарантії незалежності суддів і безперешкодного виконання ними професійних обов'язків [Електронний ресурс] : фондова лекція з дисципліни «Судова влада в Україні» для студентів та слухачів магістратури Національної академії внутрішніх справ. – Київ, 2015. – 28 с. – Режим доступу: www.naia.kiev.ua/files/kafedru/kkp/.../leks6-sydova-vl.doc
8. Глущенко С. Дисциплінарні ризики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/golovna_storinka/disciplinarni_riziki.html
9. Глущенко С. Що розуміти під професійною етикою ат доброчесністю в контексті кваліфікаційного оцінювання суддів [Електронний ресурс] // Газета «Закон і бізнес». – 2016. – 15.10.-21.10. – Режим доступу:

- http://zib.com.ua/ua/125930-scho_rozumiti_pid_profesynoyu_etikoyu_ta_dobrochesnistyu_v_.html
10. Городовенко В.В. Міжнародні стандарти незалежності суддів // Вісник Всеукраїнської незалежної асоціації суддів. – Київ: ВНСА.- 2005.- № 2. – с.15-17
 11. Європейська хартія про закон «Про статус суддів», прийнята Радою Європи 8-10 липня 1998 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vkksu.gov.ua/ua/mijnarodne-spivrobitnitstvo/perelik-dokumentiv-radi-evropi-u-sferi-sudochinstva/>
 12. Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства: збірник документів. - Київ, 2015. – 708 с.
 13. Камінська І.В. Концепція поняття «гарантії незалежності суду»: до питань класифікації // Судова апеляція. – 2016. - №1. – С.22-27.
 14. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод від 4.11.1950 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
 15. Конституція України від 28 червня 1996 року з наст. змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page3>
 16. Красникова Е.А. Этика и психология профессиональной деятельности: Учебник / Е.А.Красникова. — М.: Форум: Инфра, 2004. – 207 с.
 17. Крижанівський В.В. Незалежність судової влади / В.В. Крижанівський // Вісник Вищої ради юстиції. – 2011. - №3. – С.56.
 18. Куйбіда Р. Сучасний етап судової реформи: передумови, ключові події і виклики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pravo.org.ua/files/Curent_situation.pdf
 19. Лукоянов Д.Н. Правовой статус председателя районного суда как организатора эффективного правосудия: автореферат дис. ... к.ю.н. по спец. 12.00.11. - Москва, 2011. – 29 с.

- 20.Магнушевская К. Надзор без удержу [Електронний ресурс] // Газета «Закон і бізнес». – 2016. – 17.09-23.09. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ru/125589-za_rabotoy_i_chastnoy_zhiznyu_sudey__budut_postoyanno_sledit.html
- 21.Маляренко А.В. Про присягу судді та відповідальність за її порушення / А. В. Маляренко // Вісн. Верхов. Суду України. – 2012. – № 2. – С. 27-32.
- 22.Монреальська універсальна декларація про незалежність правосуддя (перша світова конференція по незалежності правосуддя, Монреаль, 1983 рік) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vkksu.gov.ua/ua/mijnarodne-spivrobitnitstvo/perelik-dokumentiv-radi-evropi-u-sferi-sudochinstva/>
23. Монтескьє Ш.Л. Избранные произведения [Текст]. - М., 1955 – 803 с.
24. Незалежність. Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Незалежність>
- 25.Нечипорук С.В. Конституційні засади організації та функціонування судової влади в Україні (питання теорії і практики) // дисс. ... к.ю.н. – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. – Чернівці. – 2010. – 225с.
- 26.Організація судових та правоохоронних органів: підручник / І. Є. Марочкін, Н.В. Сібільова, В.П. Тихий та ін. Заред. І. Є. Марочкіна, Н.В. Сібільової. -Х.: ТОВ «Одіссей», 2007. – 528 с.
- 27.Організація судової влади в Україні: навчальний посібник / За ред.. Марочкіна І.Є., Сібільової Н.В. – Х.: Право, 2009. – 184 с.
28. Основні принципи незалежності судових органів: Схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї від 29 листопада та 13 грудня 1985 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_201

- 29.Полтавець Ю.В. Дисциплінарна відповідальність суддів: підстави, порядок та особливості дисциплінарного провадження / Ю.В. Полтавець // Державне управління та місцеве самоврядування: історія та сучасність : збірник тез науково-практичної конференції за підсумками стажування слухачів (26 вересня 2012 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/conf/2012-2/doc/3/04.pdf>
- 30.Потильчак О.І. Добір та підготовка суддів: аналіз міжнародно-правових актів зарубіжного та вітчизняного законодавства // Юридична наука. – 2014. - №11. – С.173-180.
- 31.Потильчак О.І. Незалежність суддів як гарантія правової держави: міжнародний досвід [Текст] // Вісник Верховного Суду України. – 2014. - №6. – С.45.
- 32.Прилуцький С. В., Стрельцова О. В. Модернізація статусу суддів: концепт взаємодії громадянського суспільства та держави в умовах конституційної реформи 2016 року // Публічне право. – 2014. - №4 – С. 9-17.
- 33.Прилуцький С.В. Суддівське самоврядування як конституційно-правова основа єдності судової влади / С.В. Прилуцький // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2012. - №3. – С.76.
- 34.Про відновлення довіри до судової влади в Україні: Закон України // Відомості Верховної Ради. - 2014. - № 23. - ст. 870.
- 35.Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України // Відомості Верховної Ради. - 2015. - № 18. - № 19-20. - ст. 132.
- 36.Про незалежність судової влади: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 8 від 13 червня 2007 р. [Текст] // Вісник Верховного Суду України, 2007. - № 6. - С. 2 - 6.
- 37.Про очищення влади: Закон України // Відомості Верховної Ради. - 2014, № 44. - ст. 2041.

- 38.Про статус суддів: Закон України від 15 грудня 1992 р. (втратив чинність) // Відомості ВРУ. – 1993. – № 24 – С.265.
- 39.Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 10.07.2010 року (втратив чинність) // Відомості Верховної Ради України. – 2010. - № 41-42, № 43, № 44-45. - ст.529
- 40.Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року // Відомості Верховної Ради України. - 2016. - № 31. - ст.545.
- 41.Рекомендація № И (94) 12 «Незалежність, дієвість та роль суддів» (ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи на 518 засіданні заступників міністрів 13.10.94 р.). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_323.
- 42.Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про Вищу раду юстиції» від 11.03.2011 №2-рп/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vru.gov.ua/legislative_acts/10
- 43.Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України про офіційне тлумачення положень частин першої, другої статті 126 Конституції України та частини другої статті 13 Закону України «Про статус суддів» (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу) від 1 грудня 2004 р. № 19-рп/2004 [Текст] // Офіційний вісник України. - 2004. - № 49. - Ст. 3220. - С. 62.
- 44.Романюк Я. Судова реформа в Україні: погляд на ефективність правосуддя через призму соціальних потреб / Я. Романюк// IV судово-правовий форум «Судова реформа: стан та напрями розвитку». - 17-18 березня 2016 р. - Юридична практика, 2016. - 290 с.

- 45.Руденко М.В., Рибалко Г.С. Судова влада та правоохоронні органи України: Підручник для студ. вищих юрид. навч. закладів. -Х., ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2007. - 285 с.
46. Семёнов В. М. Суд и правосудие в СССР. – М.: Юрид.лит.,1984. – 320 с.
- 47.Сердюк В. Недоторканність суддів та її значення для здійснення правосуддя [Електронний ресурс] // Юридичний Вісник України. — 2008.05.03. — № 18. – Режим доступу: <http://www.yuricom.kiev.ua/uvu/>
- 48.Слінько С.В. Концепція незалежності судової влади: функція та елементи // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2011. - №4. – с.73-79.
- 49.Слінько С.В. Незалежна судова влада: концепція розвитку [Текст] // Право і безпека. – 2012. - №2. – С.13.
- 50.Строгович М.С. Курс советского уголовного процесса. - М.: Наука. - 1968. - Т.1. - 470 с.
- 51.Судова система: перезавантаження [Електронний ресурс] // Зароботная плата. – 2016. - №9 (вересень). – С.16-20. – Режим доступу: <http://yefimov.com.ua/?p=2119>
- 52.Теліпко В.Е. Закон України «Про судоустрій і статус суддів». Науково-практичний коментар / За ред. Молдована В. В. - К.: Центр учбової літератури, 2011. – 528 с.
- 53.Шульгач Н.М. Поняття та зміст правового статусу судді [Електронний ресурс] // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. - 2012. - Вип. 8. - С. 23-25. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2012_8_8
54. Шульгач Н.М. Поняття та сутність принципу незалежності суддів / Н.М. Шульгач // Право і суспільство. – 2011. - №4. – С.227.